

Автор делает вывод, что необходима глубокая перестройка системы обеспечения военной безопасности Украины, которая будет основываться на совершенствовании законодательной базы Украины и практической деятельности органов государственной власти.

Ключевые слова: национальная безопасность, государственная политика, проблемы современности, приоритеты, внешняя политика, дипломатия.

Abstract. The article considers topical issues of national security in the implementation of state policy of Ukraine. The basic principles of state policy in the field of national security are considered. The reasons for the existence of contradictions in the interaction of public authorities in the field of national security have been identified.

Effective cooperation of public authorities in the field of national security requires the improvement of legal and organizational support, as well as the formation of interstate targeted programs in the field of international information security, in the implementation of which Ukraine participates. The need to develop relations with the United States, Great Britain, Canada, Germany, France, other countries, as well as with international organizations in order to ensure international security.

The author concludes that a deep restructuring of Ukraine's military security system is needed, which will be based on improving the legislative framework of Ukraine and the practical activities of public authorities.

Keywords: nationalsecurity, publicpolicy, modernproblems, priorities, foreignpolicy, diplomacy

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Багацько Л. С. Національна безпека України: загрози та виклики. URL: <https://www.dipcorpus-info.at.ua/news>
2. Вонсович О. Стан національної безпеки України в сучасній геополітичній ситуації. *Політичний менеджмент*. 2012. № 1. С. 177–185.
3. Ситник Г. П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки : навч. посіб. / Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, Д. Я. Кучма ; за заг. ред. Г. П. Ситника : у 3 ч. Ч. 1 : Філософсько- 207 методологічні та системні основи забезпечення національної безпеки. Київ: НАДУ, 2009. 248 с.
4. Рік діяльності Уряду: розробка стратегічних документів у сфері безпеки та оборони. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2021/03/02/rik-diyalnosti-uryadu-rozrobka-strategichnih-dokumentiv-u-sferi-bezpeki-ta-oboroni/>
5. Ситник Г. П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки України : навч. посіб. / Г. П. Ситник : у 3 ч. Ч. 3 : Державна політика та основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Київ: НАДУ, 2010. 208 с.
6. Указ «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
7. Ситник Г. П. Концептуальні та організаційні засади забезпечення національної безпеки: навч. посіб. / Г. П. Ситник. Київ: Вид-во НАДУ, 2005. 120 с.

УДК 811.111'42

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПЕРСОНАЖА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ І ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ ДИСКУРСИВНИХ ФРАГМЕНТІВ РОМАНУ Д. КІЗА «FLOWERS FOR ALGERNON»

Д. О. Табаран, І. М. Запхляк

Анотація. Пропоноване дослідження присвячено вивченню мовної поведінки персонажа художнього твору та особливості її перекладу, а саме: вплив мовних вад та застосування навмисного спотворення мови на складність перекладу, що забезпечує ідентичність та адекватність перекладу. Можливі трансформації перекладача, спрямовані на донесення смислу до читача проаналізовані та класифіковані. Методологічною основою роботи є системний підхід, розбір та аналіз прикладів. Специфіка досліджуваної теми передбачає застосування мовностилістичного аналізу першотворів, методу контекстуального аналізу, методу контрастивного опису та порівняльного методу.

Ключові слова: переклад, мовна поведінка, трансформація, перекладач, художній твір.

Вступ. Переклад – це діяльність, що полягає у варіативному перевираженні, перекодуванні тексту, породженого однією мовою, у текст іншою мовою, що здійснює перекладач, який творчо підбирає варіант залежно від варіативних ресурсів мови, виду перекладу, завдань перекладу, типу тексту й під впливом особистої індивідуальності [1, с. 282].

У художньому перекладі не завжди можливо передати суть написаного буквально, тому перекладачеві часто доводиться виводити на поверхню те, що лише неявно представлено в оригінальному тексті. Перекладачам допомагають вирішити це завдання такими засобами, як трансформації перекладу.

Основна частина. Особливу складність в перекладацькій письмовій діяльності представляють відхилення від літературної норми мови персонажів. Для передачі особливостей мови і розкриття героїв автори нерідко вдаються до навмисного спотворення мови. До відхилень від норми можуть бути віднесені еративи, діалекти, неологізми, дитяча мова та інші. У своїй роботі «Неперекладне в перекладі» С. Влахів і С. Флорін визначають два типи відхилень – колективні та індивідуальні. До колективних відносять:

- просторіччя
- діалекти
- жаргони
- аргі
- професійні мови

До індивідуальних відносяться:

- вільності в усному мовленні
- дитяча мова
- ламана мова
- дефекти мови (шепелявість, гаркавість, гугнявість та ін.)
- помилки у вимові та правописі

Для вирішення творчих завдань і для більш яскравого портрета героя автори використовують відхилення від норми на всіх рівнях мови:

- фонографічний
- синтаксичний
- лексичний
- морфологічний [2].

Найяскравіше представлені відхилення від літературної норми на фонографічному рівні. До фонографічних відхилень можуть бути віднесені помилки в правописі. Так, яскравим прикладом створення образу головного героя шляхом систематичного порушення мовних норм у його мовленні є роман Д. Кіза «Квіти для Елджернона», у якому щоденник Чарлі Гордона інформує читача про зміни його розумового рівня. Із першого ж речення можна судити про невисокий інтелект людини, від імені якої ведеться розповідь: *Dr Strauss says I shoud rite down what I think and remembir and evrey thing that happins to me from now on* [3, с. 5]. *Дохторь Штраус каже аби я писав як можу і шо думаю і споминав усе шо зі мною буде від сьогодні* [4, с. 5].

Як бачимо з наведеного прикладу, додана лексема «шо» характерна для просторічного мовлення носіїв української мови. Неправильне написання лексеми «*remembir*» дуже вдало передано в українському перекладі росіянізмом «*помнив*». Але, перекладачеві не вдалось відтворити слово «*happins*», тому він компенсував втрату лексеми, навмисне зробивши орфографічну помилку у слові «*Дохторь*».

Складність також виявляється в неоднорідності допущених орфографічних помилок. Наприклад: shud (should); rite (write); skared (scared); happind (happened); operashun (operation); nuthing (nothing); pepul (pupil); dint (didn't); becaus (because); laffed (laughed); practis (practice); lerned (learned); memary (memory); rekemmended (recommended); що зайвий раз показує читачеві розумову відсталість Чарлі Гордона. Наведемо ще декілька яскравих прикладів з роману:

англ. мова	укр. мова
<i>I dint understand</i> [3, с. 2].	<i>Я не пойняв</i> [4, с. 10].
<i>I dont think I passd the raw shok test</i> [3, с. 2].	<i>Я не думаю шо витримав цей тест</i> [4, с. 11].
<i>This test lookd easy because I coud see the picturs</i> [3, с. 3].	<i>Цей тест здався мені лехким, томушо я міг бачити картинки</i> [4, с. 13].

Переглянемо приклад опису персонажа, який ближче ознайомить нас з головним героєм твору.

англ. мова	укр. мова
<i>My name is Charlie Gordon I werk in Donners bakery where Mr Donner gives me 11 dollers a week and bred or cake if I want. I am 32 yeres old and next munth is my brithday. I tolld dr Strauss and perfesser Nemur I cant rite good but he says it dont matter he says I shud rite just like I talk and like I rite compushishens in Miss Kinnians class at the beekmin collidge center for retarted adults where I go to lern 3 times a week on my time off</i> [3, с. 3].	<i>Звуть мене Чярлі Гордон і я роблю в пикарні Доннера де містер Доннер дає мені по одинадцять доларів на тиждень і дає хліба та тістечко коли я попрошу. Мені тридцять двоє років і в наступнім місяці буде мій день народження. Я сказав дохторю Штраусу та професорю Нявмуру шо я не вмію добре писати але він сказав шо це неважно і шоб я писав як я балакаю і як я пишу твори у класі міс Кінніан у її школі для недорозвинених дорослих куди я хожу вчитися тричі на тиждень коли маю вільний час</i> [4, с. 9].

Цей опис дозволяє представляє головного героя, як погано розвинену та неосвічену людину. Слід зазначити, що у перекладі В. Шовкуна відсутні коми, що передає усю яскравість образу та підкреслює його незвичну особистість.

Переглянемо, ще один наявний приклад, з якого дізнаємося про складну долю нашого героя.

англ. мова	укр. мова
<i>I want to get smart if they will let me. They said they got to get permissen from my familie but my uncle Herman who use to take care of me is ded and I dont rimember about my familie. I dint see my mother or father or my littel sister Norma for a long long long time. Mabye their ded to. Dr. Strauss askd me where they use to live. I think in brooklin. He sed they will see if mabye they can find them</i> [3, с. 8].	<i>Я хочу стати рузумним якщо вони дозволять мені. Вони кажуть їм потрібен дозвіл від моєї родини але мій дядько Герман який про мене дбав помер і я нічого не споминаю про свою родину. Я не бачив своєї матері і свого батька і своєї маленької сестри Норми давно й дуже давно. Можливо мій батько також помер. Дохторь Штраус запитався, де вони жили. Я думаю вони жили в Брукліні. Він сказав шо вони їх шукатимуть і можливо знайдуть</i> [4, с. 12].

У поданому прикладі, помітне надмірне використання ком, що демонструє гіперболізоване сприйняття головного героя.

англ. мова	укр. мова
<i>Today, I learned, the comma, this is, a, comma (,) a period, with, a tail, Miss Kinnian, says its, important, because, it makes writing, better, she said, somebody, could lose, a lot, of money, if a comma, isnt in, the right, place, I got, some money, that I, saved from, my job, and what, the foundation, pays me, but not, much and, I dont, see how, a comma, keeps, you from, losing it, But, she says, everybody, uses, commas, so Ill,use them, too [3, с. 42].</i>	<i>Сьогодні, я, навчився, розуміти, що, таке, кома, це крапка, з хвостиком, міс Кінніан, каже, це важливо, знати, тому що, це поліпшує, письмо, сказала, можна, втратити, багато, грошей, якщо кома, стоїть, не там, де вона, має стояти, у мене, було, трохи, грошей, які я заощадив, з платні, на своїй, роботі, та з того, що виплачує, мені, фонд, але небагато, і я ніяк, не міг, зрозуміти, яким чином, кома, допомагає, мені, не втратити їх, Але, вона сказала, усі застосовують, коми, тож, і я, повинен, їх, застосувати[4, с. 46].</i>

Ще один яскравий приклад, який показує нам буквальність у сприйнятті Чарлі Гордона і варіант перекладу В. Шовкуна, який демонструє, можливу інтерпретацію оригіналу, а саме, перекладач залишив знаки пунктуації і не ускладнив сприйняття тексту для читача.

англ. мова	укр. мова
<i>She said; You, got. to-mix?them!up: She showd? me" how, to mix! them; up, and now! I can. mix (up all? kinds of punctuation—in, my. writing! There" are lots, of rules; to learn? but. Im' get'ting them in my head [3, p.43]:</i>	<i>Вона сказала; ти повинен. запам'ятати всі знаки пунктуації, і тепер я можу запам'ятати їх (усі? знаки пунктуації – в моєму письмі! Їх багато й багато правил; їх застосування? Але я вже навчився зберігати їх у голові[4, с. 47]:</i>

Персонаж Деніела Кіза в своєму щоденнику записує слова так, як він їх чує. Наприклад, в словах "write", "should" зникають німі "w", "l". У перекладі на українську мову неможливо передати такі відхилення в точності як в мові оригіналу, але для перекладача важливо зобразити загальну атмосферу і враження від мовної діяльності персонажа. Тому в перекладі В. Шовкуна присутні трансформації – для передачі помилок написання, за моделлю, персонаж «пише, так само як і чує» .

Висновки. Слід зауважити, що переклад – це взаємодія мов і культур, тому інтерференція в перекладі може бути не тільки негативною, а й конструктивною, спроможною якісно допомогти перекладачеві або збагатити мову.

У художньому перекладі не завжди можливо передати суть написаного буквально, тому перекладачеві часто доводиться вдаватися до хитрощів, шукати еквівалентну мовну одиницю та приходити до геніальних вирішень проблеми у перекладі. Перекладачі вдаються до трансформації перекладу, щоб передати читачеві відтінки значень та створити враження, задумане автором твору.

Безсумнівно, для повної характеристики персонажа необхідно проаналізувати його мовну поведінку протягом усього твору, а також враховувати екстралінгвістичні фактори. Це також важливо для роботи перекладача, адже йому доводиться дотримуватися стилю протягом усього твору, але також не можна насичувати мову героя такими особливостями більше, ніж вони представлені в оригінальному тексті. В іншому випадку, можливий протилежний ефект, що завадить передати ту атмосферу, якої домагався автор.

В процесі перекладу даного роману, перекладач розробив стратегію для перекладу певних лексичних засобів, які в тексті оригіналу були написані з помилками.

По-друге, перекладаючи роман, він передавав все, що було написано автором оригіналу засобами української мови так, що читач може поринути у світ Чарлі Гордона та повністю проникнутись тими подіями, які відбуваються з головним героєм не відчувачи мовного бар'єру.

Аннотация. Исследование посвящено изучению речевого поведения персонажа художественного произведения и особенностям его перевода, а именно: влияния языковых недостатков и намеренного искажения языка на сложность перевода который обеспечивает его идентичность и адекватность. Возможные трансформации переводчика как средство передачи смысла для понимания читателя проанализированы и классифицированы. Методологической основой работы является системный подход, разбор и анализ примеров. Специфика исследуемой темы предусматривает применение лингвостилистического анализа подлинников, метода контекстуального анализа, метода контрастивного описания и сравнительного метода.

Ключевые слова: перевод, речевое поведение, трансформация, переводчик, художественное произведение.

Abstract. This study focuses on the study of the speech behavior of a character in a work of fiction and the peculiarities of its translation, namely: the influence of linguistic defects and intentional language distortion on the translation complexity to ensure its identity and adequacy. The translator's transformations as a means of conveying the sense of the utterance are studied and classified. The methodological basis of the work is a systematic approach, analysis of the examples. The subject of the study determines the use of a linguistics analysis of the originals, a contextual analysis method, a contrastive description method and a comparative method.

Key words: translation, speech behavior, transformation, translator, a work of fiction.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудківський О. П., Володіна Т. С. «Загальна теорія перекладу» для першого (бакалаврського) рівня / Навчально-методичний посібник / Київ: Вид. центр КНЛУ, 2017. 296 с.
2. Влахов С, Флорин С. «Непереводимое в переводе». Реалии – 1960. Издательство «Международные отношения». 328 с.
3. Keyes D. Flowers for Algernon. London: Orion Publishing Group, 2017. 216 p.
4. Деніел Кіз. Квіти для Елджернона / Укр. видання / 2018 р. 302 с.

УДК 791[(410.1)+(477)]

КІНОДИСКУРС В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКО- ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ

Л. В. Треско, О. О. Ситенко

Анотація. У даному дослідженні подана інформація про дискурс, актуальний стан дослідженості даного питання, та один із видів дискурсу, зокрема, кінодискурс. Кінодискурс в сучасному англійсько- та українськомовному кінематографі розглядається через призму його лексико-семантичних та структурних особливостей, що спонукає використати наступні методи лінгвістичного аналізу: метод суцільної вибірки, метод кількісного аналізу, описовий метод.

Ключові слова: кінодискурс, кінематограф, лексико-семантичні особливості, структурні особливості.

1. Вступні зауваження. Поняття «дискурс» є одним із основних понять в сучасній прагматичній лінгвістиці та лінгвістиці тексту, уявлення про яке віддзеркалюють увесь хід лінгвістичної науки. «Дискурс» як поняття з'явилося у зв'язку з розширенням лінгвістичних досліджень за межі речення – в сферу поверхфазового синтаксису. Тому дискурс з лінгвістичної точки зору – це сукупність, що складається з логічного ланцюга пропозицій, які перебувають в смисловому зв'язку. На даний момент, вивчення типових структур дискурсу не привело до повноцінних теоретичних узагальнень і висновків через складність та багатоаспектність цього явища, але саме поняття досить міцно зафіксувалося в лінгвістиці. Чіткої і загальноприйнятої дефініції «дискурсу», яка б повністю охоплювала всі випадки його вживання, не існує, тому й не дивно, що це явище привертає увагу багатьох дослідників. Аналізуючи все вищесказане, ми можемо зробити висновок, що хоч теорія дискурсу вже досить довго опрацьовується і досліджується з різних точок зору і підходів (лінгвістичний, культурологічний, психологічний, філософський, когнітивний і т. д.), та ще досі не існує його загальновизнаного визначення. Дискурс розглядається і як комунікативний процес, і як текст, і як система, і як комунікативна подія. Але, навіть не